

B.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: Oct/Nov.-2023
Economics (Optional) Paper-IV
ECOO4: Money and Banking

Day and Date: Tuesday, 05/12/2023
Time: 11.00 AM To 1.00 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Commercial banks are known as ----- of the economy.
A) Rivers B) Roads C) Blood vessels D) None of these
- 2 When more than -----% of share capital was owned by government then that called as public sector bank.
A) 40% B) 50% C) 75% D) 100%
- 3 ----- is not part of the bank's liability.
A) Share capital B) Reserve fund C) Investment D) Deposits and advances
- 4 Banks generate loans from deposits and generates ----- from loans.
A) Money B) Derived Deposits C) Cash D) Profits
- 5 Overdraft facility gets on ----- account.
A) All bank account B) Savings account C) Current account D) Recurring deposit
- 6 A promise letter is a ----- guarantee.
A) Without condition B) With condition C) With specific condition D) of the bank
- 7 The bank has the right to close the ----- account.
A) Inactively B) Frequent check disrespect C) Court orders D) All of the above
- 8 Which of the following are promissory parties ?
A) Maker and payee B) Drawee C) Drawer D) Payee
- 9 A ----- bank account can be opened with the name of a registered society.
A) Savings B) Current C) Zero amount D) All of the above
- 10 ----- are parties of the bill of exchange .
A) Drawer B) Drawee C) Payee D) All of these
- 11 Credit Appraisal is a ----- process.
A) Scientific B) Unscientific C) Statutory D) Geographical
- 12 The external value of a currency means -----.
A) Exchange rate B) Price level C) Employment level D) Balance of trade

13 ----- is qualitative method of credit control.

A) Margin between Margate amount and loan amount B) Bank rate C) Open market operations D) Cash reserve ratio

14 Credit Appraisal is a ----- process.

A) Scientific B) Unscientific C) Statutory D) Geographical

15 The RBI has been following the policy of-----

A) controlled monetary contraction B) controlled monetary expansion C) unrestricted monetary contraction D) unrestricted monetary expansion

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

1 Cooperative Banks

2 Public Banks

3 Banker's Obligations

4 Difference between Bill of Exchange and promissory Notes

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

1 Explain the liabilities side of balance sheet of Bank.

2 State the Banker's Rights

3 Explain the qualitative Instruments of Credit control of Reserve Bank of India.

4 Explain the demerits of Bank Mergers.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

1 Explain the process of credit creation and write its limitations.

2 What is mean by promissory Note? Explain the characteristics of promissory note.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 व्यापारी बँका अर्थव्यवस्थेच्या ----- मानल्या जातात.

अ) नदया ब) रस्ते क) रक्त वाहिन्या ड) यापैकी नाही

2 जेव्हा -----% पेक्षा जास्त भांडवल सरकारी मालकीचे असते तेव्हा त्यांना सार्वजनिक बँका असे म्हणतात.

अ) ४०% ब) ५०% क) ७५% ड) १००%

3 ----- हा बँकेच्या दायित्वाचा घटक नाही.

अ) भागभांडवल ब) राखीव निधी क) गुंतवणूक ड) ठेवी व अग्रिमे

4 बँका ठेवीतून कर्ज व कर्जातून ----- निर्माण करतात.

अ) पैसा ब) निर्मित ठेवी क) रोखता ड) लाभता

5 अधिकर्ष सवलत ----- खात्यावर मिळते.

अ) सर्व बँक खाते ब) बचत खाते क) चालू ठेव खाते ड) आवर्ती ठेव खाते

- 6 वचनचिठ्ठी म्हणजे -----हमीपत्र असते.
अ) विना अट ब) अटीसह क) विशिष्ट अटीसह ड) बँकेचे
- 7 ----- खाते बंद करण्याचा बँकेला अधिकार असतो.
अ) निष्क्रिय ब) वारंवार धनादेशाचा अनादर होणारे क) न्यायालयीन हुकूम असणारे ड) वरील सर्व
- 8 खालील पैकी वचनचिठ्ठीत कोणते पक्ष असतात.
अ) वचनदाता आणि प्राप्तकर्ता ब) ऋणको क) आदेशक ड) आदाता
- 9 नोंदणीकृत संस्थेच्या नावे बँकेत ----- खाते उघडता येते.
अ) बचत ब) चालू क) शून्य रकमेचे ड) वरील सर्व
- 10 विनिमय पत्राचे ----- पक्ष आहेत.
अ) अदेशक ब) अदेशिती क) अदाता ड) वरील सर्व
- 11 पत मूल्यांकन ही एक ----- प्रक्रिया आहे.
अ) शास्त्रीय ब) अशास्त्रीय क) वैधानिक ड) भौगोलिक
- 12 चलनाचे बाह्य मूल्य म्हणजे ----- होय.
अ) विनिमय दर ब) किंमत पातळी क) रोजगार पातळी ड) व्यवहारतोल
- 13 ----- ही पत नियंत्रणाची गुणात्मक पद्धत आहे.
अ) तारण रक्कम व कर्ज रक्कम यातील अंतर ब) बँक दर क) खुल्या बाजारातील व्यवहार ड) रोख राखीव निधी प्रमाण
- 14 पत मूल्यांकन ही एक ----- प्रक्रिया आहे.
अ) शास्त्रीय ब) अशास्त्रीय क) वैधानिक ड) भौगोलिक
- 15 भारतीय रिझर्व्ह बँकेने खालील पैकी ----- धोरणाचा स्वीकार केला आहे.
अ) मौद्रिक संकुचन नियंत्रण ब) मौद्रिक विस्तार नियंत्रण क) अनिर्बंधित मौद्रिक संकुचन ड) अनिर्बंधित मौद्रिक विस्तार

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 सहकारी बँका
- 2 सार्वजनिक बँका
- 3 बँकरचे दायित्व
- 4 हुंडी आणि वचनचिठ्ठीमधील फरक

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 बँकेच्या ताळेबंदातील दायित्वांची बाजू स्पष्ट करा.
- 2 बँकरचे अधिकार सांगा.
- 3 भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पतनियंत्रणाची गुणात्मक साधने स्पष्ट करा.
- 4 बँक विलीनीकरणाचे तोटे स्पष्ट करा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करून त्यावरील मर्यादा लिहा.
- 2 वचनचिठ्ठी म्हणजे काय? वचनचिठ्ठीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

*****

Model Answer Paper

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 व्यापारी बँका अर्थव्यवस्थेच्या ----- मानल्या जातात.

अ) नदया ब) रस्ते क) रक्त वाहिन्या ड) यापैकी नाही

Option 3

2 जेव्हा -----% पेक्षा जास्त भांडवल सरकारी मालकीचे असते तेव्हा त्यांना सार्वजनिक बँका असे म्हणतात.

अ) ४०% ब) ५०% क) ७५% ड) १००%

Option 3

3 ----- हा बँकेच्या दायित्वाचा घटक नाही.

अ) भागभांडवल ब) राखीव निधी क) गुंतवणूक ड) ठेवी व अग्रिमे

Option 2

4 बँका ठेवीतून कर्ज व कर्जातून ----- निर्माण करतात.

अ) पैसा ब) निर्मित ठेवी क) रोखता ड) लाभता

Option 2

5 अधिकर्ष सवलत ----- खाल्यावर मिळते.

अ) सर्व बँक खाते ब) बचत खाते क) चालू ठेव खाते ड) आवर्ती ठेव खाते

Option 3

6 वचनचिठ्ठी म्हणजे -----हमीपत्र असते.

अ) विना अट ब) अटीसह क) विशिष्ट अटीसह ड) बँकेचे

Option 1

7 ----- खाते बंद करण्याचा बँकेला अधिकार असतो.

अ) निष्क्रिय ब) वारंवार धनादेशाचा अनादर होणारे क) न्यायालयीन हुकूम असणारे ड) वरील सर्व

Option 4

8 खालील पैकी वचनचिठ्ठीत कोणते पक्ष असतात.

अ) वचनदाता आणि प्राप्तकर्ता ब) ऋणको क) आदेशक ड) आदाता

Option 1

9 नोंदणीकृत संस्थेच्या नावे बँकेत ----- खाते उघडता येते.

अ) बचत ब) चालू क) शून्य रकमेचे ड) वरील सर्व

Option 4

10 विनिमय पत्राचे ----- पक्ष आहेत.

अ) अदेशक ब) अदेशिती क) अदाता ड) वरील सर्व

Option 4

11 पत मूल्यांकन ही एक ----- प्रक्रिया आहे.

अ) शास्त्रीय ब) अशास्त्रीय क) वैधानिक ड) भौगोलिक

Option 3

12 चलनाचे बाह्य मूल्य म्हणजे ----- होय.

अ) विनिमय दर ब) किंमत पातळी क) रोजगार पातळी ड) व्यवहारतोल

Option 1

13 ----- ही पत नियंत्रणाची गुणात्मक पद्धत आहे.

अ) तारण रक्कम व कर्ज रक्कम यातील अंतर ब) बँक दर क) खुल्या बाजारातील व्यवहार ड) रोख राखीव निधी प्रमाण

Option 1

14 पत मूल्यांकन ही एक ----- प्रक्रिया आहे.

अ) शास्त्रीय ब) अशास्त्रीय क) वैधानिक ड) भौगोलिक

Option 3

15 भारतीय रिझर्व्ह बँकेने खालील पैकी ----- धोरणाचा स्वीकार केला आहे.

अ) मौद्रिक संकुचन नियंत्रण ब) मौद्रिक विस्तार नियंत्रण क) अनिर्बंधित मौद्रिक संकुचन ड) अनिर्बंधित मौद्रिक विस्तार

Option 2

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 सहकारी बँका

Ans:

2 सार्वजनिक बँका

Ans:

3 बँकरचे दायित्व

Ans:

4 हुंडी आणि वचनचिठ्ठीमधील फरक

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 बँकेच्या ताळेबंदातील दायित्वांची बाजू स्पष्ट करा.

Ans:

2 बँकरचे अधिकार सांगा.

Ans:

3 भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पतनियंत्रणाची गुणात्मक साधने स्पष्ट करा.

Ans:

4 बँक विलीनीकरणाचे तोटे स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करून त्यावरील मर्यादा लिहा.

Ans:

2 वचनचिठ्ठी म्हणजे काय? वचनचिठ्ठीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Ans:

*****